

A földrajztanárképzés rövid története az ELTE-n

A budapesti földrajztanárképzés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen jelenleg a Földrajz- és Földtudományi Intézet Földrajztudományi Központjához kapcsolódik. Történetileg azonban két ágon fejlődött, ugyanis a második világháborút követően a tanárképzést két eltérő szintre osztották: az újonnan kialakított közoktatási szintek alapján egyrészt létrehozták az általános iskolák számára tanárokat képező tanárképző főiskolákat, másrészt innentől kezdve az egyetemek a középiskolák számára képeztek tanárokat. Így a Pázmány Péter Tudományegyetemből kialakított és átszervezett Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kara is a **középiskolai tanárok** – köztük a földrajz szakosok – **képzésének** feladatát látta el, a 10 féléves szemesztereket követően többnyire kétszakos tanárokat bocsátva ki a falai közül.

A Természettudományi Karon földrajztanárképzés 1968-ig az ELTE Múzeum körüti épülettömbjében, majd azt követően 2002-ig a korábban a katonatiszteket képző Ludovika épületében (ami ma a Nemzeti Közszerzői Egyetemnek ad helyet) zajlott, ahonnan a látványos épülettömb átadása után, 2002-ben költözött a mai helyére, a Pázmány Péter sétányra.

Az egyetemi földrajztanárképzésnek bő egyharmad évszázadon át helyet adó egykori Ludovika Akadémia épülete a Ludovika téren

Mivel Budapesten a háború utáni átszervezéseket követően általános iskolai tanárképzés már nem folyt, és ez az általános iskolákban tanárhiányt eredményezett, 1975-től folyamatosan kiépült egy budapesti tanárképző főiskola, amely kezdetben a mai Eszterházy Károly főiskola elődjének, a Ho Si Minh Tanárképző Főiskolának a budapesti Kihelyezett Tagozataként működött, majd 1983-ban az intézményt Tanárképző Főiskolai Karként átvette az ELTE. A főiskolai karon az alapítástól 2003-ig létezett Földrajz Tanszék, később – immár

Lágymányoson – Főiskolai Földrajz Tanszék néven, amely végül a bolognai rendszerre való teljes átállással szűnt meg. Hozzávetőlegesen évente 20–80 fő végzett a többször átszervezett intézményben, kezdetben Budapesten a csepeli Tejút utcai, majd a belvárosi Kazinczy utcai épületben, ami ma az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának épülete, végül abban a Markó utcai épületben, amely ma a Budapesti Gazdasági Főiskola kereskedelmi, Vendéglátó-ipari és Idegenforgalmi Karának ad otthont. Főiskolai szintű képzés emellett a Tanárképző Főiskolai Kar ún. Gödöllői Képzési Helyén is történt 1987–2000 között, amit ugyancsak a TFK oktatói láttak el, és körülbelül 150 főt bocsátott ki a falai közül. A főiskolai képzés nappali és esti tagozaton, az egyetemi képzés nappali és 1985–2003 között esti tagozaton történt. A főiskolai tanszék látta a tanítók egyszakos általános iskolai földrajztanári, az egyetemi tanszékek pedig az általános iskolai földrajztanárok középiskolai tanárrá való ún. kiegészítő képzését is.

*A főiskolai földrajztanárképzésnek 1987–2002 között
helyet adó Markó utcai épület*

A földrajztanárképzés jelenlegi helyszíne, a lágymányosi egyetemi épületegyüttes déli épülete

A bolognai rendszerű tanárképzés bevezetése (2006 szeptembere) után megszűnt az általános és a középiskolai tanári munkára való felkészítés megosztottsága, hiszen tanári diplomát csak a 3 éves alapképzésre (BSc) épülő **mesterképzésben** (MA) lehet szerezni. Földrajztanári diplomát alapszakon (maior) és mellékszakon (minor) szerezhetnek a hallgatók, alapvetően 3 (BSc)+2 (MA) év elméleti képzés, valamint egy féléves külső iskolai képzés után, de lehetőség van a mesterképzést 1, illetve 1,5 félév alatt is elvégezni (a szükséges előképzettség esetén). 2012–2016 között 59 fő végzett **földrajztanár szakirányon**. Ez a képzési mód a mesterképzésben 2016/2017. tanévben indul utoljára, így várhatóan a 2018/2019. tanévvel (illetve a gyakorlati képzést is ideszámítva a 2019/2020. tanévvel) fut ki a rendszerből. Az ebben a képzési formában végzett hallgatóink döntő többsége valóban földrajztanárnak készül(t), minimális a lemorzsolódás (e képzési típus bevezetése óta alig 5 fő). Céltudatosan végzik párhuzamosan szaktudományos, szakmódszertani és pedagógiai tanulmányaikat, miközben tanítási gyakorlaton vesznek részt. A mesterképzés 2. évében az elméleti képzéssel egyidőben egyéni szaktárgyi tanítási gyakorlatuk van vezetőtanárok irányításával a gyakorló iskolákban az egyik félévben az egyik, a másik félévben a másik szaktárgyukból. A szaktárgyi tanulmányokat lezáró modulzáró vizsga sikeres letétele után fél éves tanítási gyakorlatot végeznek valamely külső gyakorlólhelyen mentortanár és az egyetemen a szakmódszertanos oktató irányításával. Ezt a félévet a szakmódszertani szakdolgozat megírása és megvédése, a pedagógiai portfólió összeállítása és megvédése, illetve a szakmódszertani záróvizsga zárja. A végzett hallgatók több mint 95%-a el is helyezkedett tanári vagy a közoktatással összefüggő állásban.

A 2013/2014. tanévtől a bolognai tanárképzési rendszer helyébe felmenő rendszerben az ún. **osztatlan tanárképzés** lép. Ennek következtében a földrajztanárok képzése ismét „tömegessé” vált, az elmúlt három évben 60–65 fő kezdte meg a tanulmányait nappali tagozaton (levelező és esti képzés az ELTE-n földrajz szakon jelenleg nincsen). Szaktudományos képzésükkel párhuzamos folyik a pedagógiai képzés. A képzés földrajz szakmódszertani része 2015. szeptemberében kezdődött, 2016. szeptemberétől pedig a 4+1 éves képzést választók szaktárgyi tanítási gyakorlata vette kezdetét. Az osztatlan tanárképzésben részt vevő hallgatók két kimenet között választhatnak: 4+1 év tanulmány után általános iskolai, 5+1 év után pedig középiskolai tanári képesítést szereznek. A +1 év a szaktudományi, pedagógiai és szakmódszertani képzés lezárása után a külső iskolában töltendő összefüggő tanítási gyakorlatot jelenti, amelyet mentortanárok irányítanak.

2017. szeptemberől a földrajztanárképzés szakmetodikai feladatait a Földrajz- és Földtudományi Intézetben belül működő **Földrajz szakmódszertani csoport** látja el.

Az ELTE-s földrajztanári szakmódszertani képzés helyszíne, a látymányosi déli épület 1-225. terme (Bulla terem)